

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ
ПРАВОПОРУШЕНЬ»**

Відповідно до вимог ЄКТС

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Харків
2022

Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни «Теорія та практика кваліфікації кримінальних правопорушень»

У К Л А Д А Ч І:

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою університету
(протокол № ____ від _____ 202__ р.)*

1. ВСТУП

Мета навчальної дисципліни «Теорія та практика кваліфікації кримінальних правопорушень» – формування у здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня навчання глибоких теоретичних знань, належних вмінь та навичок, необхідних для ефективної практичної діяльності у галузі застосування кримінального закону; розвиток здібностей тлумачити норми кримінального права; вироблення навичок правильного застосування кримінально-правових норм при вирішенні практичних казусів, а також вміння аргументувати свою позицію; виховання у студентів шанобливого ставлення до кримінального права та закону як до засобів захисту громадян, їх прав, свобод та законних інтересів, інтересів суспільства та держави від кримінально протиправних посягань;

Завданням дисципліни є поглиблене вивчення здобувачами вищої освіти теоретичних засад кваліфікації кримінальних правопорушень; набуття практичних навичок швидко та правильно орієнтуватися у чинному законодавстві України про кримінальну відповідальність; вироблення умінь вирішувати складні питання застосування кримінального закону, що виникають під час кваліфікації кримінальних правопорушень; поглиблення навичок відмежовувати кримінальні правопорушення від діянь, що не є кримінально протиправними; формування здатності чітко розмежовувати кримінальні правопорушення між собою; вміння вирішувати питання колізії та конкуренції кримінально-правових норм, що виникають під час кваліфікації кримінальних правопорушень; формування розуміння юридичної природи правових позицій Верховного Суду та правових висновків Європейського суду з прав людини та вміння застосовувати їх на практиці.

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати наступні результати навчання:

РН – 1. Розуміння сутності кваліфікації кримінальних правопорушень.

- РН – 2. Здатність застосовувати юридичну конструкцію складу кримінального правопорушення як нормативно-правову підстава кваліфікації.
- РН – 3. Розуміння логіко-гносеологічних основ кваліфікації кримінальних правопорушень.
- РН – 4. Опанування принципами кваліфікації кримінальних правопорушень.
- РН – 5. Розуміння підстави та етапів кваліфікації кримінальних правопорушень.
- РН – 6. Здатність тлумачити кримінальний закон.
- РН – 7. Розуміння складу кримінального правопорушення як нормативно-правової підстави кваліфікації.
- РН – 8. Здатність кваліфікувати кримінальні правопорушення за їх об'єктом та предметом.
- РН – 9. Розуміння особливостей кваліфікація кримінальних правопорушень за їх об'єктивною та суб'єктивною стороною.
- РН – 10. Розуміння особливостей конструкції складів кримінальних правопорушень (матеріальні, формальні та усічені) та їх значення для кваліфікації кримінальних правопорушень.
- РН – 11. Здатність кваліфікувати кримінальні правопорушення при помилці особи об'єкті, предметі кримінального правопорушення, при помилці в суспільній небезпечності діяння, в характері (виді) та розмірі суспільно небезпечних наслідків, у розвитку причинного зв'язку, при відхиленні дії або удару.
- РН – 12. Розуміння особливостей кваліфікації кримінальних правопорушень при наявності ознак, визначених у законі оціночними поняттями та при бланкетних диспозиціях закону про кримінальну відповідальність.
- РН – 13. Здатність кваліфікувати кримінальні правопорушення при конкуренції кримінально-правових норм як частини та цілого, загальної та спеціальної норми.

РН – 14. Розуміння особливостей кваліфікації кримінальних правопорушень, вчинених у співучасті.

РН – 15. Здатність розмежовувати склади кримінальних правопорушень між собою та відмежовувати від діянь, що не є кримінально протиправними.

РН – 16. Розуміння особливостей кваліфікації незакінчених кримінальних правопорушень.

РН – 17. Розуміння особливостей кваліфікація ускладнених одиничних, закінчених триваючого та продовжуваного кримінального правопорушення.

РН – 18. Здатність кваліфікувати кримінально протиправні посягання на непридатний об'єкт та посягання з непридатними засобами.

РН – 19. Розуміння особливостей кваліфікації незакінченого кримінального правопорушення та можливість добровільної відмови від доведення посягання до кінця при незакінченому кримінально протиправному діянні.

РН – 20. Здатність кваліфікувати кримінальні правопорушення при їх повторності.

РН – 21. Здатність кваліфікувати кримінальні правопорушення за сукупністю.

РН – 22. Розуміння особливостей кваліфікації кримінальних правопорушень при рецидиві.

РН – 23. Здатність оцінити помилки кваліфікації, їх причини та негативні наслідки. Зміна кримінально-правової кваліфікації.

РН – 24. Здатність до юридичного закріплення кваліфікації у процесуальних актах застосування кримінально-правових норм.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп

різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК9. Здатність працювати в міжнародному середовищі.

ЗК1.1. Здатність вирішувати проблеми інноваційного характеру.

ЗК1.2. Здатність оцінювати та підтримувати якість результату професійної і соціальної діяльності.

ЗК1.3. Здатність формулювати особисту думку та доказово її представляти.

ЗК1.5. Здатність до лідерства, відповідальності, ухвалення неупереджених і вмотивованих рішень.

Спеціальні компетентності:

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

СК14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати

результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

СК1.1. Здатність аналізувати механізми оцінки ефективності юридичної практики за напрямками (галузлями) юридичної діяльності.

СК1.2. Здатність демонструвати знання й розуміння правових систем в умовах глобалізації.

СК1.3. Здатність розрізняти принципи інститутів публічного і приватного права в юридичній діяльності.

СК1.5. Здатність вирішувати колізійні проблеми правового регулювання суспільних відносин.

СК1.6. Здатність демонструвати знання юридичної техніки та її прикладних аспектів (правотворчості, законодавчої техніки, техніки створення корпоративних актів, юридичних документів, систематизації юридичних актів, юридичного письма та юридичної термінології тощо).

Програмні результати навчання:

ПРН3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

ПРН6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

ПРН4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.

ПРН6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

ПРН7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

ПРН13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

ПРН14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

ПРН16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

ПРН17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

ПРН1.1. Визначати індикатори якості й ефективності юридичної практики.

ПРН1.2. Демонструвати знання й розуміння проблематики глобалізації в контексті розвитку сучасних правових систем.

ПРН1.3. Аналізувати механізми публічно-правового і приватно-правового регулювання в юридичній практиці.

ПРН 1.4. Характеризувати особливості інноваційної діяльності та інноваційного менеджменту у правовій сфері.

ПРН 1.5. Демонструвати знання та розуміння механізму подолання правових колізій в правозастосовній практиці.

ПРН1.6. Демонструвати знання юридичної техніки та її прикладних аспектів в дискурсі правової епістемології та юридичної практики.

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Теорія та практика кваліфікації кримінальних правопорушень» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання текстових завдань, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, підготовка і захист есе або реферату за ініціативи студента;

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводяться наприкінці модулів (колоквіуми, контрольні роботи тощо).

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 20 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Максимальна кількість балів за складання заліку – 60 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів навчальної дисципліни «Теорія та практика кваліфікації кримінальних правопорушень» для здобувачів вищої освіти денної форми навчання при підсумковому контролі у формі диференційованого заліку:

Поточний контроль				Самостійна робота студентів	Підсумковий контроль I	Підсумкова оцінка знань
Практичні заняття						
Модуль № 1	Модуль № 2	Модуль №3				
мах 6	мах 8	мах 6		мах 20	Мах 60	Мах 100

Критерії оцінювання результатів навчання

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті/колоквіумі	Мах 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Підсумкова письмова робота	Мах 20	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела та власні висновки.

		При захисті продемонстровані глибокі знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	15	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота містить незначні методологічні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	10	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри, але з незначними помилками. Робота містить методологічні та змістовні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, але виникли проблеми з аргументації окремих понять та суджень у роботі, доведеність висновків.
	5	Робота оформлена з помилками та порушеннями кафедральних вимог щодо форми роботи. Робота містить методологічні та змістовні помилки, використано недостатню кількість джерел для обґрунтування дослідження та висновків. При захисті виникли труднощі щодо розкриття змісту теми, наведення аргументів стосовно окремих положень роботи та обґрунтованості і доведеності висновків.
	Min 0	Робота оформлена неналежним чином, без посилання на джерела та містить методологічні помилки. При захисті автор роботи не може продемонструвати знання з обраної теми, навести аргументацію понять та здійснити аналіз інформації. Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.
Диференційований залік	100	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих

		знань у практичній роботі.
	90	<ol style="list-style-type: none"> 1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	85	<ol style="list-style-type: none"> 1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	75	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на заліку за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	70	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на заліку за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
зараховано	60	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на питання на заліку.

не зараховано	55	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Нemoжливiсть продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.
---------------	----	---

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

2. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, КОЛОКВІУМІВ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Поняття та підстави кваліфікації кримінальних	Поняття та підстави кваліфікації кримінальних правопорушень.	8

	правопорушень. Гносеологічні та формально-логічні засади кваліфікації	<i>Колоквіум.</i>	
2	Види кваліфікації кримінальних правопорушень.	Гносеологічні та формально-логічні засади кваліфікації. Види кваліфікації та їх значення в правозастосовній практиці. <i>Колоквіум.</i>	8
3	Принципи та етапи кваліфікації кримінальних правопорушень.	Поняття, принципи та етапи кваліфікації кримінальних правопорушень. <i>Колоквіум.</i>	8
4	Кваліфікація кримінальних правопорушень за об'єктом та предметом.	Правила кваліфікації кримінальних правопорушень за об'єктом та предметом <i>Вирішення практичних завдань</i>	8
5	Кваліфікація кримінальних правопорушень за ознаками об'єктивної сторони.	Правила кваліфікації кримінальних правопорушень за ознаками об'єктивної сторони. <i>Вирішення практичних завдань</i>	8
6	Кваліфікація кримінальних правопорушень за ознаками суб'єкта.	Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень за ознаками суб'єкта. <i>Розв'язання казусів.</i>	8
7	Кваліфікація кримінальних правопорушень за ознаками суб'єктивної сторони.	Правила кваліфікації кримінальних правопорушень за ознаками суб'єктивної сторони. <i>Розв'язання казусів.</i>	8
8	Кваліфікація незакінченої кримінально протиправної діяльності	Кваліфікація незакінчених кримінальних правопорушень. Особливості відображення процесуальних документів. <i>Розв'язання казусів.</i>	8
9	Кваліфікація співучасті у	Особливості кваліфікації	8

	кримінальному правопорушенні	співучасті у кримінальному правопорушенні. <i>Розв'язання казусів.</i>	
10	Кваліфікація кримінальних правопорушень при множинності та при конкуренції кримінально-правових норм.	Спеціальні правила кваліфікації при конкуренції кримінально-правових норм та у випадках множинності кримінальних правопорушень. <i>Колоквіум</i>	8

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Теорія та практика кваліфікації кримінальних правопорушень»

Модуль 1. Загальні положення кваліфікації кримінальних правопорушень.

Загальна характеристика кримінальних правопорушень і проблеми їх правильної кваліфікації. Теоретичні підходи та нормативно-правова основа формування поняття «кваліфікація кримінальних правопорушень». Поняття кваліфікації кримінальних правопорушень

Підстави кваліфікації кримінальних правопорушень. Поняття та види кваліфікації кримінальних правопорушень. Суспільно-небезпечне діяння як фактична підстава кваліфікації кримінальних правопорушень. Предмет доказування у кримінальному провадженні і коло фактичних обставин (фактична підстава), що підлягають встановленню під час досудового розслідування як необхідна умова правильної кваліфікації кримінальних правопорушень. Юридична (нормативно-правова) підстава кваліфікації кримінальних правопорушень. Склад кримінального правопорушення як юридична підстава кваліфікації. Поняття та структура складу кримінального правопорушення: загальна характеристика. Склад кримінального правопорушення і кримінально-правова норма, їх співвідношення і взаємозв'язок. Особливості нормативного закріплення ознак і елементів складів кримінального правопорушення в статтях КК.

Гносеологічні та формально-логічні засади кваліфікації кримінальних правопорушень. Основні прийоми та форми пізнавальної діяльності, що використовуються в процесі кваліфікації. *Віднесення одиничного явища*

(вчиненого суспільного небезпечного діяння) *до множини явищ*, - суспільно небезпечних діянь певного виду (типу) як процес пізнавальної діяльності під час кваліфікації кримінальних правопорушень. Логіко-юридичні основи пізнавальної діяльності як наукове підґрунтя правильної кваліфікації кримінальних правопорушень. Кваліфікація кримінальних правопорушень як дедуктивна операція, що відповідає вимогам і правилам категоричного силогізму.

Розмежування кримінальних правопорушень як важлива складова у процедурі їх кваліфікації. Результати кваліфікації кримінальних правопорушень та їх закріплення в актах кримінального провадження. Відмежування кримінальних правопорушень від інших правопорушень, що не є кримінально протиправними.

Види кваліфікації кримінальних правопорушень. Офіційна (легальна) та неофіційна кваліфікація. Кваліфікація кримінальних правопорушень органами досудового розслідування, органами дізнання, слідчим, прокурором на різних етапах досудового розслідування кримінального провадження. Кваліфікація кримінальних правопорушень судом на різних стадіях судового провадження.

Доктринальна та звичайна (буденна) кваліфікація. Правильна та неправильна (помилкова) кваліфікація кримінальних правопорушень. Недостатня та надлишкова кваліфікація.

Принципи кримінально-правової кваліфікації кримінальних правопорушень. Поняття та види принципів кваліфікації кримінальних правопорушень, їх значення для правильного застосування закону про кримінальну відповідальність.

Законність як принцип кваліфікації кримінальних правопорушень. Принцип об'єктивності кваліфікації. Точність як принцип кваліфікації кримінальних правопорушень. Офіційність – як важливий принцип дотримання прав та законних інтересів громадян. Обов'язок держави забезпечити правильну кваліфікацію вчиненого кримінального правопорушення як важлива гарантія законності. Точність і повнота як базові принципи кваліфікації кримінальних правопорушень. Принцип індивідуальності кваліфікації. Принцип вирішення спірних питань на користь особи, дії якої кваліфікуються та недопустимість подвійного інкримінування.

Етапи кваліфікації кримінальних правопорушень як послідовне встановлення у вчиненому суспільно небезпечному діянні елементів (і відповідних їм ознак) складу кримінального правопорушення. Встановлення фактичних обставин вчиненого кримінального правопорушення, обрання кримінально-правових норм та їх тлумачення в процесі кваліфікації кримінальних правопорушень. Порівняння ознак вчиненого суспільно небезпечного діяння (фактичний склад) з ознаками складу кримінального правопорушення, що визначений у відповідній кримінально-правовій нормі. Юридичне закріплення кваліфікації.

Етапи (стадії) кваліфікації кримінальних правопорушень залежно від характеру виконуваних кримінально-процесуальних дій: на стадії досудового розслідування, судового розгляду й ухвалення судових рішень, апеляційного та касаційного провадження.

Модуль 2. Кваліфікація кримінальних правопорушень за елементами й ознаками складу кримінального правопорушення.

Кваліфікація за об'єктом кримінального правопорушення. Поняття об'єкта кримінального правопорушення. Структура суспільних відносин об'єкта кримінально-правової охорони та її значення в процесі кваліфікації кримінальних правопорушень. Встановлення механізму посягання на об'єкт кримінально-правової охорони. Класифікація та види об'єктів кримінального правопорушення, їх значення для кваліфікації.

Предмет кримінального правопорушення. Співвідношення об'єкта і предмета кримінального правопорушення, їх відмінність. Загальні та спеціальні (додаткові) ознаки предмета кримінального правопорушення. Значення предмета кримінального правопорушення для кваліфікації. Поняття потерпілого від вчинення кримінального правопорушення, його значення для кваліфікації.

Об'єктивна сторона кримінального правопорушення та її значення для кваліфікації. Встановлення суспільно небезпечного діяння (дії чи бездіяльності), його ознак та форм як необхідна умова кваліфікації

кримінальних правопорушень. Суспільно небезпечні наслідки діяння та їх значення для кваліфікації кримінальних правопорушень. Поняття та види суспільно-небезпечних наслідків. Поділ складів кримінальних правопорушень на матеріальні, формальні та усічені, його значення для встановлення моменту закінчення кримінального правопорушення. Встановлення характеру і розміру шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, як обов'язкова умова правильної кваліфікації. Причинний зв'язок між суспільно небезпечним діянням і суспільно небезпечними наслідками та його значення для кваліфікації кримінальних правопорушень. Особливості встановлення причинного зв'язку у кримінальних правопорушеннях, передбачених статтею кримінального закону з бланкетною диспозицією. Місце, час, обстановка, спосіб, засоби вчинення кримінального правопорушення та їх значення для кваліфікації.

Кваліфікація за ознаками суб'єкта кримінального правопорушення. Поняття суб'єкта кримінального правопорушення: його ознаки та види суб'єктів. Спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення. Особливості кваліфікації співучасті у кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом.

Особливості кваліфікації та види відповідальності юридичних осіб у кримінальному праві. Застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.

Вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність. Осудність та неосудність. Критерії встановлення неосудності (медичний та психологічний). Правила Мак-Натена 1843 року при встановленні стану неосудності у кримінальному праві Англії та США. Поняття «непереборного імпульсу» в американському кримінальному праві. Обмежена осудність, її значення для кваліфікації кримінальних правопорушень.

Суб'єктивна сторона складу кримінального правопорушення та її значення для кваліфікації. Вина як ознака суб'єктивної сторони: поняття та значення. Умисел як форма вини, зміст інтелектуальної, вольової ознак

умисної вини. Кваліфікація кримінальних правопорушень при прямому і непрямому умислах, а також при заздалегідь обдуманому умислі або такому, що виник раптово; при визначеному, невизначеному та альтернативному видах умислу. Кваліфікація кримінальних правопорушень, що вчинюються з необережною формою вини: при кримінально протиправній самовпевненості та недбалості. Відмежування в процесі кваліфікації кримінально протиправної самовпевненості від непрямого умислу та кримінально протиправної недбалості від казусу. Мотив і мета як ознаки суб'єктивної сторони кримінального правопорушення. Значення встановлення мотиву і мети для правильної кваліфікації кримінальних правопорушень. Помилка і її значення для кваліфікації кримінальних правопорушень. Юридична помилка та її види. Фактична помилка та її види.

Модуль 3. Спеціальні положення кваліфікації кримінальних правопорушень.

Поняття та види стадій вчинення кримінального правопорушення та їх значення для кваліфікації. Кваліфікація закінченого кримінального правопорушення. Кваліфікація готування та замаху на вчинення кримінального правопорушення. Особливості кримінальної відповідальності за готування до вчинення кримінального правопорушення, її обмежувальний характер (ч. 2 ст. 14 КК). Особливості відображення в процесуальних документах кваліфікації незакінченої кримінально протиправної діяльності.

Добровільна відмова, її поняття, ознаки та правові наслідки. Встановлення можливості добровільної відмови на різних стадіях вчинення кримінального правопорушення. Дійове каяття: поняття, значення для кваліфікації кримінальних правопорушень та правові наслідки. Відмежування добровільної відмови від дійового каяття та відмови від повторення дії.

Кваліфікація співучасті у кримінальному правопорушенні. Загальні положення теорії кваліфікації кримінальних правопорушень, вчинених у співучасті, підстави та межі кримінальної відповідальності за співучасть у вчиненні

кримінального правопорушення. Поняття та ознаки співучасті у кримінальному правопорушенні. Види співучасників кримінального правопорушення та кваліфікація їх діянь. Кваліфікація кримінальних правопорушень в залежності від форм співучасті. Особливості відображення в процесуальних документах кваліфікації кримінально протиправної діяльності співучасників.

Кваліфікація співучасті у кримінальному правопорушенні залежно від ролі співучасника – виконавець (співвиконавець), організатор, підбурювач, пособник. Кваліфікація співучасті у кримінальному правопорушенні залежно від форми співучасті: проста і складна, без попередньої змови, за попередньою змовою, організованою групою чи злочинною організацією. Кваліфікація співучасті у кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом, при експесі виконавця, провокації вчинення кримінального правопорушення, при невдалому підбурюванні або пособництві, при добровільній відмові співучасників.

Акцесорна концепція співучасті. Концепція самостійної відповідальності співучасників в країнах англо-американської правової системи та концепція «еквівалентності причин». Поняття колективної відповідальності.

Кваліфікація причетності до вчинення кримінального правопорушення: її види, відмінність від співучасті.

Кваліфікація множинності кримінальних правопорушень. Поняття і види множинності. Одиничне кримінальне правопорушення як елемент множинності. Види одиничних кримінальних правопорушень та їх значення для кваліфікації. Кваліфікація повторності кримінальних правопорушень, поняття, ознаки та види повторності. Відмінність повторності кримінальних правопорушень від продовжуваного кримінального правопорушення. Кваліфікація кримінальних правопорушень за сукупністю: поняття, види, значення для кваліфікації. Кваліфікація рецидиву: поняття, ознаки, види та значення рецидиву для кваліфікації.

Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм. Поняття, ознаки, види конкуренції кримінально-правових норм.

Конкуренція кримінально-правових норм, що співвідносяться як «загальна» і «спеціальна» норми та як «частка» і «ціле». Відмежування конкуренції норм від ідеальної та реальної сукупності кримінальних правопорушень. Подолання темпоральної конкуренції при вирішенні питання щодо зворотної дії закону про кримінальну відповідальність у часі.

4. ПЛАНИ, ЗАВДАННЯ І МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, КОЛОКВІУМІВ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Загальні положення

Практичні заняття та колоквіуми спрямовані на закріплення і поглиблення знань з основних тем навчальної дисципліни, засвоєння основних понять і категорій теорії кваліфікації кримінальних правопорушень, залучення студентів до активної навчально-дослідної діяльності, формування юридичного мислення, набуття вмінь самостійно здійснювати аналіз нормативно-правових актів, матеріалів юридичної практики та застосовувати приписи кримінального законодавства для вирішення юридичних казусів.

При розгляді теоретичних питань та вирішенні завдань потрібно брати до уваги деякі методичні поради. Насамперед слід ознайомитися з юридичними приписами, якими регламентовано розв'язання тієї чи іншої проблеми кримінально-правового характеру. Також важливе значення має вивчення спеціальної наукової літератури, лекційного матеріалу, роз'яснень вищих судових інстанцій. У цьому посібнику наведено як загальний список літератури, так і списки додаткової літератури наприкінці кожної теми, однак це не означає, що рекомендовані списки є вичерпними. Особливе значення має пошук та ретельне опрацювання опублікованих матеріалів слідчої та судової практики.

На колоквіумах з навчальної дисципліни обговорюються теоретичні питання за відповідною темою. При підготовці до колоквіумів необхідно:

ознайомитися з програмою курсу, питаннями, які входять до теми колоквиуму; вивчити відповідні положення, що стосуються кваліфікації кримінальних правопорушень; опрацювати конспект лекцій та матеріал, викладений у рекомендованій літературі; проаналізувати матеріали юридичної практики.

На колоквиумі студент повинен: брати участь в обговоренні питань, які розглядаються; виявити знання кримінального закону, теоретичного матеріалу і судової практики, уміння тлумачити юридичні приписи і самостійно здійснювати їх аналіз; логічно, послідовно й аргументовано викласти певний матеріал, коментувати й доповнювати відповіді інших студентів, знаходити помилки і давати правильну відповідь.

Самостійна робота сприяє формуванню ґрунтовних знань з навчальної дисципліни «Теорія та практика кваліфікації кримінальних правопорушень» завдяки ознайомленню з різними видами юридичної літератури, нормативно-правовими актами, матеріалами судової практики.

Відвідування лекцій та колоквиумів є обов'язковим для студентів. Якщо студент був відсутнім на занятті, не виконав у письмовій формі домашнє завдання чи одержав під час заняття незадовільну оцінку, він повинен відпрацювати цю тему індивідуально.

З додаткових запитань можна отримати консультацію на кафедрі.

Список літератури до всіх тем:

1. Правові акти

1. Конституція України: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Кримінальний кодекс України: [Електронний ресурс]. Режим доступу: [<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>]
3. Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. URL: <http://www.scourt.gov.ua> (дата звернення: 10.09.2022).
4. <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0013700-05>.

5. Рішення Європейського Суду з прав людини : [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_947#Text

2. Література

1. Актуальні проблеми кримінально-правової кваліфікації: навч. посіб. / за заг. ред В.В. Топчія; наук. ред. В.І. Антипова. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 896 с.

2. Велика українська юридична енциклопедія. Харків: Право. Т.17: Кримінальне право. 2017. 1064 с.

3. Кваліфікація злочинів, підслідних органам внутрішніх справ: Навчальний посібник / за заг. ред. В.В. Коваленка; за наук. ред. О.М. Джузи та А.В. Савченка. К.: Атіка, 2011. 648 с.

4. Кваліфікація злочинів: навч. посібник / за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. К.: Істина, 2010. 430 с.

5. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / за ред. В.Я. Тація, В.І. Тютюгіна, В.І. Борисова; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 6-те вид., перероб. і допов. Х.: Право, 2020. 584 с.

6. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. Вид. 5-е, переробл. та доповн. К.: Атіка, 2009. 744 с.

7. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / за ред.: В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 6-те вид., перероб. і допов. Х.: Право, 2020. 768 с.

8. Кримінальне право України: практикум: навч. посібник / за ред. С.С. Яценка. 3-є вид., перероб. і доповн. К.: Алерта ; КНТ; Центр учб. літ-ри, 2010. 640 с.

9. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар. 4-е вид., перероб. та доповн. / за заг.ред. Сташиса В.В., Тація В.Я. Х.: Одиссей, 2008. 1208 с.

10. Навроцький В.О. Основи кримінально-правової кваліфікації: навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2009. 512 с.

11. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / за ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка К.: Дакор, 2008. 1428 с.

12. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. 9-те видання, переробл. та доповн. К.: Юридична думка, 2012. 1316 с.

13. Основи кваліфікації злочинів: навч. посіб. / [М.І. Панов, І.О. Зінченко, О.О. Володіна та ін.]; за заг. ред. М.І. Панова. Харків: Право, 2019. 378 с.

14. Ус О. В. Теорія та практика кримінально-правової кваліфікації: лекції. Харків: Право, 2018. 368 с.

Інтернет-ресурси

1. Сайт Ради Європи - <http://www.coe.kiev.ua>
2. Проект ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції» - <http://www.justicereformukraine.eu/uk/>
3. Офіційний веб-портал Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua/>
4. Офіційний веб-портал Президента України - <http://www.president.gov.ua>
5. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України - <http://www.kmu.gov.ua>
6. Офіційний веб-портал Верховного Суду - https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/
7. Офіційний веб-портал Конституційного Суду України - <https://ccu.gov.ua/>
8. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України - <https://minjust.gov.ua/>

ТЕМА 1. Поняття кваліфікації кримінальних правопорушень.

Методичні рекомендації. Підготовка до колоквиуму з теми передбачає ознайомлення з різноманітними визначеннями поняття кваліфікації кримінальних правопорушень як одного з найважливіших етапів застосування норм кримінального права, що пропонуються в науці, його аспектами – як процесу та результату логіко-пізнавальної діяльності. Студенти мають засвоїти елементи кваліфікації кримінальних правопорушень. Слід звернути увагу на співвідношення понять «кваліфікація кримінальних правопорушень» та «кримінально-правова кваліфікація».

Для розкриття другого питання колоквиуму необхідно засвоїти загальне визначення підстав кваліфікації кримінальних правопорушень, на підставі чого, враховуючи положення ч. 1 ст. 2 КК України, виокремити два їх види (аспекти) – фактичну та юридичну. Вивчення фактичної підстави охоплює повторення й уточнення матеріалу, який стосується суспільно небезпечного діяння у кримінальному праві, його поняття, ознак та форм. Розкриття юридичної підстави кваліфікації кримінальних правопорушень повинно відбуватися через закріплення та поглиблення знань студентів щодо складу кримінального правопорушення, який визначений у кримінально-правовій нормі закону про кримінальну відповідальність, ознакам якого мають відповідати ознаки вчиненого особою суспільно небезпечного діяння. Слід з'ясувати структуру складу кримінального правопорушення, його елементи, вимоги до ознак кримінального правопорушення, види останніх, їх вичерпність, необхідність і достатність. Окрема увага має бути приділена проблемі співвідношення між поняттями «загальний склад кримінального правопорушення» та «конкретний склад», «склад кримінального правопорушення» та «кримінально-правова норма». Студенти мають закріпити знання щодо видів диспозицій і санкцій кримінально-правових норм, засвоїти матеріал про ознаки кримінального правопорушення, виражені через оціночні поняття.

При опрацюванні третього питання необхідно виокремити розуміння кваліфікації кримінальних правопорушень як пізнавальної (гносеологічної) діяльності правозастосовувача та логічної операції. Студенти мають ознайомитися з особливостями віднесення одиничного явища (фактично вчиненого суспільно небезпечного діяння) до класу множини явищ (суспільно небезпечних діянь одного і того ж виду) та соціально-правовим оцінюванням вчиненого суспільно небезпечного діяння у процесі кваліфікації кримінальних правопорушень. Крім того, слід вивчити загальні положення логічної операції дедуктивного умовиводу, відношення логічного слідування між засновками і висновком, правила категоричного силогізму, застосування порівняльного методу, положення теорії аргументації і логічної концепції доведення.

Вивчення четвертого питання охоплює засвоєння поняття суміжних кримінальних правопорушень, розуміння розмежування кримінальних правопорушень як зворотного боку кваліфікації, загальні правила розмежування. Особлива увага має бути приділена питанню розмежування простих і кваліфікованих (особливо кваліфікованих) складів кримінальних правопорушень. При розкритті загального правила відмежування кримінальних правопорушень від правомірних у кримінально-правовому розумінні діянь слід керуватися положеннями ч. 1 ст. 2 та ч. 1 ст. 11 КК. Поряд із цим, слід враховувати наявність обставин, коли вчинене діяння підпадає під ознаки складу кримінального правопорушення, але за певних підстав та умов, передбачених КК, не визнається кримінальним правопорушенням і не тягне кримінальної відповідальності (малозначність діяння, обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння, готування до деяких кримінальних правопорушень, добровільна відмова при незакінченому кримінальному правопорушенні). Також потрібно засвоїти відмінність кримінально протиправних діянь від інших видів правопорушень (адміністративних, дисциплінарних, цивільних тощо).

Колоквіум (2 години)

Питання для обговорення

1. Визначення поняття кваліфікації кримінальних правопорушень.
2. Підстави кваліфікації кримінальних правопорушень.
3. Гносеологічні та формально-логічні аспекти кваліфікації кримінальних правопорушень.
4. Розмежування кримінальних правопорушень, відмежування кримінальних правопорушень від діянь не кримінально протиправних – складові елементи кваліфікації.

Список додаткової літератури

1. Брич Л. П. Теорія розмежування складів злочинів: монографія. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. 712 с.
2. Оробець К. М. Кваліфікація кримінальних правопорушень: проблема визначення та методологічні аспекти дослідження. Правова держава. 2021. № 44. С. 125-131.
3. Оробець К. Оціночні поняття у кримінальному праві: аксіологічний підхід. Jurnalul juridic national: teorie și practică. 2021. № 1. С. 63-68.
4. Панов М. І. Загальні засади кваліфікації злочинів: лекція. Харків : Право, 2016. 104 с.
5. Панов М. Кваліфікація кримінальних правопорушень: поняття і кримінально-правове значення. Право України. 2021. № 9. С. 117-145.
6. Панов М. І. Оціночні поняття: методологічні аспекти дослідження та застосування у кримінальному праві. Вісник Асоціації кримінального права України. 2016. № 2(7).
7. Ус О. В. Кваліфікація злочинів: сутність та поняття. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. № 1106. Серія «Право». 2014. Вип. 17. С. 171-175.

ТЕМА 2. Види кваліфікації кримінальних правопорушень.

Методичні рекомендації. При підготовці до колоквиуму студенти мають засвоїти класифікацію кваліфікації кримінальних правопорушень за

різними критеріями. Насамперед, залежно від правового значення і правових наслідків кваліфікація поділяється на офіційну і неофіційну. Потрібно вивчити визначення цих видів, з'ясувати відмінності між ними. У свою чергу, при опрацюванні офіційної кваліфікації слід урахувувати її поділ на підвиди залежно від стадії кримінального провадження, до яких належить кваліфікація кримінальних правопорушень органами досудового розслідування (органом дізнання, слідчим, прокурором) та кваліфікація кримінальних правопорушень судом (судова кваліфікація) на різних стадіях судового провадження при ухваленні судових рішень. Також необхідно встановити значення офіційної кваліфікації. Серед підвидів неофіційної кваліфікації слід виокремити доктринальну і звичайну (буденну), з'ясувати їх поняття, суб'єктів, значення.

Готуючись до відповіді на питання про позитивну та негативну кваліфікацію кримінальних правопорушень, потрібно опрацювати конспект лекції та додаткову літературу для розуміння цих видів кваліфікації. Спираючись на опубліковані матеріали слідчої та судової практики, слід визначити, в яких випадках на практиці має місце кожен із цих видів. Особливо слід звернути увагу на те, яке значення має наявність позитивної або негативної кваліфікації кримінальних правопорушень та якими процесуальними документами оформлюється.

Відповідь на третє питання колоквиуму передбачає засвоєння насамперед визначення, завдання, мети і значення правильної кваліфікації кримінальних правопорушень. Також студентам необхідно з'ясувати роль правильної кваліфікації у реалізації її принципів. Щодо неправильної кваліфікації потрібно засвоїти її визначення, підгрунття, різновиди – надмірну та недостатню кваліфікацію, негативне значення у кримінальному судочинстві. Особлива увага студентів має бути прикута до найпоширеніших помилок у кваліфікації.

Серед інших видів кваліфікації кримінальних правопорушень доцільно вивчити її поділ залежно від специфічних форм і видів вияву суспільно

небезпечного діяння. При цьому потрібно оновити і поглибити знання щодо кваліфікації закінченого і незакінченого кримінального правопорушення; кваліфікації кримінального правопорушення, вчиненого однією особою, і вчиненого кількома суб'єктами у співучасті; кваліфікації одиничного кримінального правопорушення і множинності кримінальних правопорушень; кваліфікації при подоланні конкуренції кримінально-правових норм тощо.

Колоквіум (2 години)

Питання для обговорення

1. Офіційна та неофіційна кваліфікація кримінальних правопорушень.
2. Позитивна та негативна кваліфікація кримінальних правопорушень.
3. Правильна та неправильна кваліфікація кримінальних правопорушень.
4. Інші види кваліфікації кримінальних правопорушень.

Список додаткової літератури

1. Андрушко П.П. Кваліфікація злочинів: поняття та види. Вісник прокуратури. 2003. № 12 (30). С 48–55.
2. Марітчак Т.М. Помилки у кваліфікації злочинів: дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2003. 237 с.
3. Ус О.В. Критерії класифікацій і види кримінально-правової кваліфікації. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». 2015. Вип. 5. Т. 4. С. 15-19.

ТЕМА 3. Принципи та етапи кваліфікації кримінальних правопорушень.

Методичні рекомендації. Вивчення теми охоплює засвоєння навчального матеріалу щодо сутності та значення принципів кваліфікації кримінальних правопорушень. Слід виходити з того, що спеціальні принципи кваліфікації ґрунтуються на загальноправових принципах гуманізму,

справедливості, демократизму, рівності всіх громадян перед законом, верховенства права та законності, а також на базових галузевих принципах кримінального права: відповідальність особи лише за вчинення суспільно небезпечного діяння, що визначено законом як крим. правопорушення; відповідальність тільки за наявності вини; особистий характер відповідальності; диференціація і індивідуалізація кримінальної відповідальності і покарання і є похідними від них. У той же час принципи кваліфікації кримінальних правопорушень розвивають і уточнюють загальноправові і кримінально-правові принципи. Далі потрібно визначити систему принципів кваліфікації кримінальних правопорушень.

При вивченні принципу законності кваліфікації кримінальних правопорушень потрібно засвоїти його визначення, опрацювати конституційні положення, що лежать в його основі (зокрема, ст.ст. 8, 58, 129 Конституції України), а також положення КК (ч. 2 ст. 2, ч. 3 ст. 3, ч. 1 ст. 11) і КПК (ч. 1 ст. 9). Важливо звернути увагу на заборону застосування кримінального закону за аналогією, визначити наслідки реалізації принципу законності.

Розглядаючи сутність і значення принципу об'єктивності кваліфікації кримінальних правопорушень, поряд із цим слід з'ясувати підстави оцінки ознак діяння для формування висновку щодо кваліфікації. Також потрібно визначити допустимі межі свободи розсуду (дискреції) правозастосовувача при кваліфікації кримінальних правопорушень.

При вивченні принципу офіційності необхідно засвоїти сутність та особливості повноважень державних органів і їх посадових осіб щодо застосування норм кримінального закону загалом і кваліфікації кримінальних правопорушень зокрема. Слід звернути особливу увагу на принципові відмінності між офіційною та неофіційною кваліфікацією.

Готуючись до відповіді на питання щодо принципу точності кваліфікації кримінальних правопорушень, студенти мають вивчити його визначення, розуміти його зміст, зокрема, при бланкетній диспозиції, у

випадках, коли ознаки складу кримінального правопорушення позначені оціночними поняттями, при незакінченому кримінальному правопорушенні, множинності кримінальних правопорушень тощо. Крім цього, потрібно знати значення цього принципу кваліфікації.

Засвоєння навчального матеріалу, який стосується принципу повноти кваліфікації кримінальних правопорушень, передбачає вивчення як загальних положень щодо сутності цього принципу, так і його проявів при триваючих і продовжуваних кримінальних правопорушеннях, при множинності крим. правопорушень: повторності, сукупності, рецидиві. Студенти мають звернути увагу на реалізацію цього принципу у «формулі кваліфікації». Потрібно враховувати, що з принципом повноти кваліфікації пов'язуються її вичерпність та закінченість (завершеність).

При розгляді принципу індивідуальності кваліфікації кримінальних правопорушень необхідно встановлювати його сутність і значення, виходячи з того, що він базується на вимогах ч. 2 ст. 61 Конституції України та на принципі кримінального права диференціації та індивідуалізації кримінальної відповідальності і покарання. Окрему увагу рекомендується приділити проблемі реалізації цього принципу при кваліфікації кримінальних правопорушень із спеціальним суб'єктом та вчинених у співучасті.

Вивчаючи принцип вирішення суперечних (спірних) питань на користь особи, дії якої кваліфікують, доцільно опрацювати його правове підґрунтя: конституційні положення, закріплені у ч. 3 ст. 62 Основного Закону, ч. 2 ст. 2 КК, ст. 17 КПК. Також слід засвоїти дві особливості прояву цього принципу: відносно діяння і відносно складу кримінального правопорушення.

При засвоєнні принципу недопустимості подвійного інкримінування студенти мають звернутися до положень ч. 1 ст. 61 Конституції України, ч. 3 ст. 2 КК. Доцільно пов'язати цей принцип з реалізацією загальноправового принципу справедливості, а також із низкою правил кваліфікації крим. правопорушень, насамперед правил подолання конкуренції кримінально-правових норм.

Готуючи відповідь на останнє питання колоквиуму, слід засвоїти визначення етапів кваліфікації кримінальних правопорушень, розкрити зміст основних підходів до їх виокремлення. Потрібно детально проаналізувати законодавчу базу та ретельно вивчити теоретичні положення щодо таких етапів кваліфікації кримінальних правопорушень, як виокремлення і фіксація тих фактичних ознак вчиненого суспільно небезпечного діяння, які йому об'єктивно властиві; обрання та тлумачення кримінально-правової норми; встановлення точної відповідності фактичних ознак вчиненого суспільно небезпечного діяння ознакам складу кримінального правопорушення; юридичне закріплення результатів кваліфікації кримінальних правопорушень. Крім зазначених етапів, слід засвоїти і етапи кваліфікації кримінальних правопорушень залежно від стадій кримінального провадження, характеру виконуваних кримінально-процесуальних дій: 1) на стадії досудового розслідування; 2) судового розгляду і ухвалення судових рішень; 3) апеляційного провадження; 4) касаційного провадження; 5) при перегляді судових рішень Верховним Судом України. Також потрібно звернути увагу на кваліфікацію кримінальних правопорушень на рівні одиничного (конкретного), тобто вчиненого суспільно небезпечного діяння і встановлення наявності в ньому елементів і ознак певного складу кримінального правопорушення, та на рівні загального, з використанням елементів і ознак загального поняття складу кримінального правопорушення.

Колоквиум (2 години)

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика принципів кваліфікації кримінальних правопорушень.
2. Сутність і значення принципу законності.
3. Сутність і значення принципу об'єктивності кваліфікації кримінальних правопорушень.

4. Сутність і значення принципу офіційності кваліфікації кримінальних правопорушень.

5. Сутність і значення принципу точності кваліфікації кримінальних правопорушень.

6. Сутність і значення принципу повноти кваліфікації кримінальних правопорушень.

7. Сутність і значення принципу індивідуальності кваліфікації кримінальних правопорушень.

8. Сутність і значення принципу вирішення суперечних (спірних) питань на користь особи, дії якої кваліфікують.

9. Сутність і значення принципу недопустимості подвійного інкримінування.

10. Етапи кваліфікації кримінальних правопорушень.

Список додаткової літератури

1. Гацелюк В. А. Реализация принципов уголовного права Украины: проблемы и перспективы. Луганск : РИО ЛАВД, 2003. 152 с.

2. Марчук В. В. Процесс квалификации преступления: содержание и сущность. Вісник Асоціації кримінального права України. 2017. № 2(9).

3. Навроцький В. О. Специфіка принципів кримінально-правової кваліфікації. Вісник університету внутрішніх справ. 2010. Вип. 10. С. 112-117.

4. Панов М. І. Загальні засади кваліфікації злочинів: лекція. Харків : Право, 2016. 104 с.

ТЕМА 4. Кваліфікація за об'єктом кримінального правопорушення.

Методичні рекомендації. Для підготовки до вирішення практичних завдань за темою необхідно оновити та поглибити знання поняття об'єкта кримінального правопорушення. Розглядаючи розуміння об'єкта кримінального правопорушення як суспільних відносин, які охороняються

кримінальним законом, слід з'ясувати структурні елементи цих відносин (суб'єкти, предмет суспільних відносин, соціальний зв'язок), здійснити класифікацію об'єктів за «вертикаллю» (рівнем узагальнення) і «горизонталлю», детально дослідити кожен з виокремлених видів та розкрити їх кримінально-правове значення. Також потрібно охарактеризувати механізм спричинення шкоди об'єкту кримінального правопорушення. Після цього перейти до засвоєння правил кваліфікації кримінальних правопорушень з урахуванням їх безпосереднього (основного та, за його наявності, додаткового) об'єкта кримінального правопорушення.

При вивченні предмета як ознаки складу кримінального правопорушення потрібно опрацювати такі питання: визначення поняття предмета кримінального правопорушення; поширені види предметів; загальні ознаки предмета (соціальна, фізична та юридична), їх зміст, а також спеціальні ознаки; значення предмета при кваліфікації кримінальних правопорушень.

Після засвоєння поняття потерпілого слід з'ясувати зміст ознак, що характеризують властивості потерпілої особи у кримінальному праві: а) фізичну; б) соціальну; в) характер та вид заподіюваної шкоди; г) факт вчинення посягання на потерпілу особу. Далі потрібно визначити вплив потерпілого на кваліфікацію деяких кримінальних правопорушень.

Окрему увагу слід звернути на співвідношення об'єкта кримінального правопорушення та предмета кримінального правопорушення; предмета кримінального правопорушення, предмета суспільних відносин і предмета кримінально протиправного впливу; предмета кримінального правопорушення і потерпілого; предмета кримінального правопорушення і засобів його вчинення.

Завдання

1. Ломакін вирішив викрасти зі стоянки автомобіль ВАЗ-2108. Власнику, який знаходився у автомобілі, під час викрадення було заподіяно тяжкі тілесні ушкодження.

Як необхідно кваліфікувати дії Ломакіна? Визначте об'єкт кримінального правопорушення, вчиненого Ломакіним. До якої ознаки складу кримінального правопорушення відноситься автомобіль?

2. Полюхович та Васін викрали гладкоствольну мисливську рушницю та боєприпаси до неї.

Кваліфікуйте дії винних. Визначте об'єкт та предмет кримінального правопорушення.

Варіант 2: Полюхович та Васін викрали пістолет Макарова та боєприпаси до нього. Чи зміниться кваліфікація?

3. Повертаючись додому близько 22 години вечора, Сафронов зустрів своїх знайомих Ільченка та Карася, які перебували в нетверезому стані. Останні попросили Сафронова, щоб він дав їм 200 гривень. Однак Сафронов відмовив, мотивуючи тим, що в нього при собі лише 20 гривень на проїзд. Тоді Карась розгнівавшись, вдарив його пустою пляшкою від горілки по голові, в результаті чого Сафронов втратив свідомість, і разом з Ільченком пішли геть.

Визначте об'єкт складу кримінального правопорушення, який вбачається в діях Ільченка та Карася.

4. Бармен кафе «Лілея» Козлов під час робочого дня виготовив копію ключів від дверей каси. В кінці робочого дня він сховався в приміщенні туалету та дочекавшись поки всі пішли, проник у приміщення каси, відімкнув сейф і забрав суму грошей у розмірі 45450 гривень. Після чого зник з місця кримінального правопорушення.

Що таке засіб вчинення кримінального правопорушення? Визначте відмінність засобу вчинення кримінального правопорушення від предмету. Встановіть об'єкт, предмет та засоби кримінального правопорушення, який вбачається в діях Козлова.

5. Бондаренко, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, проник у кімнату гуртожитку, де проживала Карпова, де з застосуванням фізичного насильства здійснив з нею статевий акт, заподіявши їй при цьому легкі тілесні ушкодження з короткочасним розладом здоров'я.

Ознайомтеся із ст. 152 КК України. Що є об'єктом цього кримінального правопорушення? Визначте основний безпосередній та додатковий факультативний об'єкти складу кримінального правопорушення, вчиненого Карповим.

Список додаткової літератури

1. Дорохіна Ю.А. Злочини проти власності. Теоретико-правове дослідження: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 744 с.

2. Музика А.А., Лащук Є.В. Предмет злочину: теоретичні основи пізнання : монографія. Київ: Паливода А. В., 2011. 192 с.

3. Панов М., Олійник П. Спірні питання відмежування злочинів проти власності від злочинів проти довкілля. Юридична Україна. 2013. № 2. С. 88-93.

4. Панов М.І., Олійник П.В. Проблеми відмежування злочинів проти власності від злочинів проти довкілля. Право України. 2014. № 2. С. 291-299.

5. Панов Н.И. Непосредственный объект и его значение для квалификации преступлений. Вибрані праці з проблем правознавства / [упоряд.: В. І. Борисов, С. О. Харитонов, О. О. Володіна; відп. за вип. С. О. Харитонов; авт. вступ. ст.: В. І. Борисов, С. О. Харитонов, О. О. Володіна]. Харків: Право, 2020. С. 654-664.

6. Сенаторов М.В. Потерпілий від злочину в кримінальному праві / за наук. ред. В. І. Борисова. Харків: Право, 2006. 208 с.

7. Тацій В.Я. Об'єкт і предмет злочину в кримінальному праві: монографія Харків: Право, 2016. 256 с.

8. Тимофєєва Л.Ю. Роль потерпілого в кримінальному праві України. Вісник Асоціації кримінального права України. 2020. № 1(13). С. 61-74.

ТЕМА 5. Кваліфікація за ознаками об'єктивної сторони кримінального правопорушення.

Методичні рекомендації. Підготовка до вирішення завдань з теми передбачає обов'язкове засвоєння теоретичних положень, що стосуються поняття «об'єктивна сторона кримінального правопорушення», ознак складу кримінального правопорушення, які характеризують об'єктивну сторону, визначення тих з них, які на рівні загального складу кримінального правопорушення є обов'язковими, а які факультативними.

Під час вивчення поняття «суспільно небезпечне діяння» (дія та бездіяльність) треба звернути увагу на зміст цього поняття як обов'язкової ознаки об'єктивної сторони кримінального правопорушення, ознаки діяння та форми. На окрему увагу заслуговує визначення умов кримінальної відповідальності при бездіяльності, а також з'ясування значення непереборної сили, фізичного і психічного примусу для вирішення питання про кримінальну відповідальність. Слід охарактеризувати значення дії та бездіяльності при кваліфікації кримінальних правопорушень у цілому.

Необхідно засвоїти поняття суспільно небезпечних наслідків кримінального правопорушення і вивчити їх види. При з'ясуванні питання про необхідність настання суспільно небезпечних наслідків та їх урахування при кваліфікації кримінальних правопорушень слід мати на увазі, що таке рішення залежить від способу законодавчого конструювання об'єктивної сторони конкретного складу кримінального правопорушення. Так, кримінальні правопорушення з матеріальним складом – це діяння, в яких суспільно небезпечні наслідки є обов'язковою ознакою об'єктивної сторони, отже, впливають на кваліфікацію і з ними пов'язується момент закінчення

кримінального правопорушення, а у кримінальних правопорушеннях з формальним і усіченим складами вони винесені за її межі. Слід вивчити правила (рекомендації, алгоритм) кваліфікації кримінальних правопорушень залежно від змісту суспільно небезпечного наслідку.

Розглядаючи питання про необхідний причинний зв'язок між суспільно небезпечним діянням (дією чи бездіяльністю) і суспільно небезпечними наслідками, слід виходити з того, що його встановлення є обов'язковим лише у кримінальних правопорушеннях з матеріальним складом, а його відсутність у таких діяннях свідчить про відсутність об'єктивної сторони. Потрібно вивчити вимоги до причинного зв'язку, його види, які мають кримінально-правове значення.

При вивченні таких ознак об'єктивної сторони, як спосіб, місце, час, обстановка і засоби вчинення кримінального правопорушення, необхідно враховувати, що ці ознаки впливають на кваліфікацію і потребують обов'язкового встановлення лише в тих випадках, коли вони безпосередньо зазначені в тексті диспозиції відповідної статті Особливої частини КК або впливають з його змісту.

Завдання

1. Абрамов та Ізмайлов, перебуваючи в стані сп'яніння, із хуліганських спонукань побили Зубкова кулаками й ногами, заподіявши йому перелом кісток носа з розривом хряща (середньої тяжкості тілесні ушкодження) і численні синці обличчя й тулуба. Від гострого малокрів'я, спричиненого тривалою і значною носовою кровотечею внаслідок захворювання крові - порушення її згортання (гемофілія), Зубков помер.

Чи є причинний зв'язок між діями Абрамова та Ізмайлова і смертю Зубкова?

2. Гуров, Маркін та Кротов вирішили вчиняти напади на громадян та грабувати їх. З метою залякування потерпілих та полегшення вчинення злочину вони придбали газово-дробовий пістолет, яким погрожували

потерпілим, при кожному нападі. Одного разу, під час вчинення нападу на Скорика, Гуров вистрелив йому в обличчя, чим спричинив тяжкі тілесні ушкодження. Через деякий час Гуров, Маркін та Кротов були затримані працівниками поліції та притягнуті до відповідальності за ч. 4 ст. 187 КК України.

Чи правильно були притягнуті до відповідальності Гуров, Маркін та Кротов? Охарактеризуйте ознаки об'єктивної сторони вчинених кримінальних правопорушень.

3. Сторож магазину Бутко ввечері повертався додому із зарядженою рушницею. Проходячи повз двір Покотило, він почув крик жінки, а підійшовши ближче, побачив, що п'яний Мітін намагається побити Покотило. Щоб не допустити цього, Бутко вирішив вистрілити вгору. Мітін, побачивши Бутка, кинувся до нього і несподівано ударив його ногою в живіт. Від удару Бутко впав на землю, мимоволі натиснувши на спусковий гачок рушниці. Стався постріл, яким Мітіна було вбито.

Чи є причинний зв'язок між діями Бутка і смертю Мітіна?

4. Іванов, повертаючись з полювання у нетверезому стані, зустрівся на вулиці з групою п'яних чоловіків. Один з них — Антонов, з яким Іванов був у неприязних стосунках, у грубій формі почав насміхатися над Івановим. Останній, відійшовши на 10 м від Антонова, зняв рушницю і двічі вистрілив у нього. Від поранення Антонов помер на місці, а двом чоловікам, які стояли біля нього, було заподіяно легкі тілесні ушкодження. Ознайомтеся зі ст. 115 КК України.

Кваліфікуйте дії винного. Визначте спосіб вчинення вбивства? Чи потрібна кваліфікація ще й за ст. 125 КК України?

Список додаткової літератури

1. Берзін П.С. Злочинні наслідки: поняття, основні різновиди, кримінально-правове значення. Київ: Дакор, 2009. 736 с.
2. Куц В. Сучасні уявлення щодо змісту окремих об'єктивних ознак складу злочину. Науковий часопис Національної академії прокуратури України. 2017. № 2. С. 102-108.
3. Матвійчук В.К. Об'єктивна сторона складу злочину: її складові та зміст. Держава та регіони. Серія: Право, 2013. № 1(39). С. 163-168.
4. Музыка А.А., Багиров С.Р. Причинная связь: уголовно-правовой очерк. Хмельницкий: Изд-во Хмельниц. ун-та управления и права, 2009. 112 с.
5. Панов Н.И. Способ совершения преступления и уголовная ответственность. Харьков: Вища шк., 1982. 161 с.
6. Панов Н.И. Уголовно-правовое значение способа совершения преступления: учеб. пособие. Харьков: Харьковский юридический институт, 1984. 111 с.
7. Щербініна І. Класифікація суспільно небезпечних наслідків кримінального правопорушення. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2020. № 3 (31), vol. 2. С. 282-288.
8. Ярмыш Н.Н. Теоретические проблемы причинно-следственной связи в уголовном праве (философско-правовой аспект). Харьков, 2003. 512 с.

ТЕМА 6. Кваліфікація за ознаками суб'єкта кримінального правопорушення.

Методичні рекомендації. Вивчення матеріалу цієї теми охоплює глибоке засвоєння визначення поняття суб'єкта кримінального правопорушення, його ознак і видів. Особливу увагу слід приділити таким проблемам, як визначення моменту досягнення фізичною особою віку кримінальної відповідальності, як за наявності відповідних документів, так і за їх відсутності; кваліфікація діянь у випадках втягнення неповнолітньої

особи у вчинення кримінального правопорушення; критерії осудності, обмеженої осудності і неосудності особи та їх встановлення, вплив неосудності одного з учасників суспільно небезпечного діяння на кваліфікацію діянь інших; кримінально-правового значення стану сп'яніння при вчиненні суспільно небезпечного діяння.

Крім цього, потрібно детально розглянути ознаки спеціального суб'єкта, його вплив на кваліфікацію кримінальних правопорушень, зокрема, на розмежування загальнокримінальних та спеціальних кримінальних правопорушень.

Завдання

1. 18 січня 14-річний Сіверцев та 13-річний Карась святкували день народження останнього (йому виповнилося 14 років). Вони вживали алкогольні напої, веселися й танцювали. Потім їм стало нудно вдома, а тому хлопці вирішили піти на дискотеку. Близько 21.00 год. по дорозі на дискотеку вони зустріли своїх однокласників Мамута та Коркіна, які поверталися додому. Карась запропонував Мамуту та Коркіну випити горілки та потім піти разом на дискотеку святкувати його день народження, однак хлопці відмовились, мотивуючи тим, що не вживають спиртних напоїв і на дискотеку сьогодні йти не хочуть. Тоді Карась вдарив Коркіна пляшкою горілки, яку тримав в руці по голові. Коли останній впав, Мамут підбіг до Карася щоб захистити друга, але теж отримав три удари по голові, в результаті яких втратив свідомість. В цей час Сіверцев бив Коркіна в живіт та груди, а потім забрав у нього мобільний телефон та гаманець.

Визначте суб'єкт кримінального правопорушення. З якого моменту необхідно вважати Карася таким, що досяг 14 років?

2. Собовенка було притягнуто до кримінальної відповідальності за зґвалтування Ромашової. Однак, після вчинення кримінального правопорушення він захворів на психічну хворобу. За висновком судово-психіатричної експертизи суд звільнив Собовенка від кримінальної відповідальності за вчинене кримінальне правопорушення і застосував до нього примусові заходи медичного характеру в психіатричній лікарні з суворим наглядом.

Ознайомтеся з диспозицією ст. 19 КК України та визначте, чи правильне рішення прийняв суд? Чи можливо притягти Собовенка до відбування покарання після його одужання?

3. Шаповаленка було засуджено до п'яти років позбавлення волі за

вчинення крадіжки, поєднаної з проникненням у житло потерпілого. Відбувши два роки покарання, він захворів на психічне захворювання, в результаті чого не зміг далі відбувати покарання, а тому був направлений до психіатричної лікарні на лікування. Пробувши 2 роки у психіатричній лікарні, Шаповаленко вилікувався і був направлений для відбування невідбутої частини покарання.

. Чи правильне рішення прийняв суд?

4. Тобакіна було затримано за хуліганські дії, вчинені ним в нетверезому стані на пероні вокзалу. Судово-психіатрична експертиза, призначена органами слідства у зв'язку з тим, що раніше Тобакін підлягав лікуванню в психіатричних лікувальних закладах, встановила, що діяння він вчинив у стані сп'яніння, що мало патологічний характер.

Чи підлягає Тобакін кримінальній відповідальності за вчинення суспільно небезпечної дії?

Список додаткової літератури

1. Бурдін В. М. Осудність та неосудність (кримінально-правове дослідження). Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 780 с.
2. Вереша Р. В. Суб'єкт злочину: наук.-практ. посіб. К.: Алерта, 2014. 44 с.
3. Гриненко І. Ознаки суб'єкта злочину як критерії класифікацій злочинів. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 7. С. 182-187.
4. Зайцев О. В. Деякі проблеми визначення формули неосудності у кримінальному праві України. Вісник Асоціації кримінального права України: електрон. наук. фах. вид. 2015. № 1 (4). С. 113-123.
5. Осадча А. С. Спеціальний суб'єкт злочину: генезис, функції, проблеми кваліфікації : авторерат дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08; Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Х., 2015. 20 с.
6. Устименко В. В. Специальный субъект преступления. Харьков : Вища шк., 1989. 104 с.
7. Чорней С. В. Щодо питання про ознаки повної осудності. Часопис Київського університету права. 2014. № 2. С. 341-344.

ТЕМА 7. Кваліфікація за ознаками суб'єктивної сторони кримінального правопорушення.

Методичні рекомендації. При підготовці до практичного заняття студентами мають бути засвоєні такі загальні питання: поняття і значення суб'єктивної сторони кримінального правопорушення; поняття і характеристики вини як обов'язкової ознаки суб'єктивної сторони; значення для кваліфікації кримінальних правопорушень мотиву та мети кримінального правопорушення.

Особливу увагу слід приділити вивченню форм вини за кримінальним правом України, при цьому необхідно знати не тільки поняття окремих видів умислу і необережності, але й уміти розкрити їх інтелектуальні та вольові ознаки. Належить засвоїти питання про відмежування непрямого умислу від прямого; кримінально протиправної самовпевненості від непрямого умислу; недбалості від інших форм вини і від заподіяння суспільно небезпечних наслідків без вини («казусу»).

Важливо з'ясувати особливості складів кримінальних правопорушень зі змішаною виною, а також поняття й види юридичної і фактичної помилок та їх вплив на кваліфікацію кримінальних правопорушень.

Завдання

1. Іванов, маючи умисел на вчинення таємного викрадення чужого майна, вночі проник до квартири Савченка. Перебуваючи в квартирі, він став шукати гроші та коштовності, але не знайшов. Тоді Іванов викрав з одержної шафи пальто, вартістю 3000 грн. та шкіряну валізу. Валізу він не відкривав, тому що не хотів гаяти часу і боявся, що його можуть побачити та затримати. З викраденим майном Іванов направився до себе додому. Відкривши валізу, він побачив, що в ній знаходилися гроші у сумі 10000 грн., пакет з наркотичною речовиною (марихуана) вагою 600 гр., та пістолет «ТТ». Через тиждень Іванов збув 300 грамів марихуани Петренку, після чого був затриманий працівниками поліції. При обшуку в його квартирі були знайдені викрадені ним з квартири Савченка наркотики та пістолет, а гроші він вже встиг витратити.

Проведіть юридичний аналіз суб'єктивної сторони вчинених Івановим кримінальних правопорушень.

2. Ветров перебував в гостях у родини Коржових. Skorиставшись моментом, коли Коржов вийшов з квартири в сарай, Ветров став чіплятися до

його дружини, зривати з неї одяг та цілувати. Коржова прохала Ветрова припинити свої дії, захищалася. Коли Коржов зайшов до кімнати і побачив, що Ветров чіпляється до його дружини, він схопив Ветрова і відштовхнув від своєї дружини. Від поштовху Ветров впав на підлогу і Коржов наніс йому один удар в живіт, чим спричинив тяжке тілесне ушкодження.

На досудовому слідстві Коржов пояснював, що наносити тяжкі тілесні ушкодження Ветрову він не бажав, і був ображений його діями та хотів захистити дружину.

Проведіть аналіз психічного ставлення Ветрова до вчинених ним дій та їх суспільно небезпечних наслідків.

3. Воловіна, яка працювала тренером з плавання в басейні, дала групі новачків – учням молодших класів – завдання і простежила, як вони зі спеціальними дощечками в руках спускалися до басейну. Потім вона на порушення встановлених правил проведення тренування новачків підійшла до колеги по роботі, випустивши з поля зору свою групу. Раптом почулися голосні крики дітей, які кликали на допомогу. Кинувшись у воду, один з тренерів підняв з дна басейну дівчинку з групи Воловіної. Після надання першої допомоги дитину негайно було доставлено до реанімаційного відділення лікарні. Однак врятувати її не вдалося.

Проведіть аналіз психічного ставлення Воловіної до вчинених нею дій та їх суспільно небезпечних наслідків.

4. Касир магазину Дудка їхала в кабіні вантажної автомашини до міста, маючи в портфелі 86000 грн., які слід було здати до банку. По дорозі у автомашини лопнула шина і водій почав її ремонтувати, а Дудка, вийшовши з машини, сіла на траву на узбіччі дороги. Після того, як машина була відремонтована, Дудка поїхала далі. Від'їхавши від місця ремонту близько 10 км, вона згадала, що забула в траві портфель з грошима магазину. Повернувшись до місця ремонту машини, Дудка портфеля не виявила.

Охарактеризуйте суб'єктивну сторону поведінки Дудки.

Список додаткової літератури

1. Бабанін С. В. Змішана форма вини у кримінальному праві України. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2014. № 2. С. 186-192.

2. Вереша Р. В. Вчення про суб'єктивну сторону злочину: монографія. К.: Алерта, 2018. 1106 с.

3. Орбець К. М. Корислива мета злочину: поняття, основні види та кримінально-правове значення. Вісник Асоціації кримінального права України. 2014. № 2(3). С. 69-74.

4. Савченко А. В. Мотив і мотивація злочину. К.: Атіка, 2002. 144 с.

5. Тарарухин С. А. Установление мотива и квалификация преступления. - К.: Вища шк., 1977. 152 с.

6. Ус О. В. Кваліфікація злочину за ознаками суб'єктивної сторони складу злочину. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2018. № 49, т. 2. С. 130–136.

ТЕМА 8. Кваліфікація незакінченої кримінально протиправної діяльності.

Методичні рекомендації. Вивчаючи цю тему, студент повинен опрацювати різні підходи до розуміння незакінченої кримінально протиправної діяльності. Насамперед слід звернути увагу на інститут стадій кримінального правопорушення, враховуючи положення розд. III Загальної частини КК України, встановити зміст самого поняття «стадії кримінального правопорушення» та загальні відмінності між трьома стадіями (готуванням до кримінального правопорушення, замахом на кримінальне правопорушення та закінченим кримінальним правопорушенням), кожна наступна з яких «поглинає» собою попередні. Важливо усвідомити, що законодавець не розглядає готування та замах як окремі, самостійні види кримінального правопорушення, що вчиняються з прямим умислом, натомість виокремлює кримінальні правопорушення закінчені та незакінчені (ст. 13 КК України). Закінчені кримінальні правопорушення повинні містити всю сукупність ознак конкретного складу кримінального правопорушення (вбивства, крадіжки, розбою тощо). Важливе значення має розподіл кримінальних правопорушень залежно від моменту їх закінчення на кримінальні правопорушення з матеріальним складом, кримінальні правопорушення з формальним складом і кримінальні правопорушення з усіченим складом. На

відміну від закінченого, незакінчене кримінальне правопорушення не містить усіх ознак конкретного складу кримінального правопорушення, оскільки це кримінальне правопорушення не було доведено до кінця з причин, які не залежали від волі винного.

Розглядаючи конкретні стадії кримінального правопорушення, потрібно визначити форми діянь, що оцінюються як готування до кримінального правопорушення або замах на кримінальне правопорушення, провести розмежування між виявленням умислу та готуванням, готуванням та замахом, незакінченим та закінченим замахом, замахом та закінченим кримінальним правопорушенням, встановити підставу кримінальної відповідальності як за закінчене, так і незакінчене кримінальне правопорушення, а також вплив різних стадій кримінального правопорушення на кваліфікацію. Окремо слід проаналізувати поняття добровільної відмови при незакінченому кримінальному правопорушенні, її ознаки, кримінально-правове значення за КК України.

Завдання

1. Мартиненко, розпиваючи спиртні напої з Іванкіною, запропонував їй вступити з ним в статевий зв'язок, на що отримав відмову. Розсердившись, Мартиненко почав зривати одяг з дівчини та декілька разів вдарив її, намагаючись подолати опір. Однак, дівчині вдалося вирватися, вона вибігла з кімнати, закривши за собою вхідні двері, зачинивши всередині Мартиненка. В результаті чого він був затриманий співробітниками поліції.

На якій стадії було припинено кримінальне правопорушення? Як необхідно кваліфікувати дії Мартиненка? Як би вирішувалося питання про кримінальну відповідальність, якби на вмовляння дівчини Мартиненко сам припинив гвалтувати її?

2. Винокуров дізнався, що в кюветі біля залізничної колії його друзі гвалтують жінку, що перебуває у стані сп'яніння. Він також пішов туди, щоб вступити з нею в статевий зв'язок, але був затриманий співробітниками міліції. «Якби мене не затримали, я б вступив із жінкою у статевий зв'язок», - заявив він. Винокурова засуджено районним судом за готування до згвалтування. Апеляційний суд області прийняв рішення про звільнення Винокурова від кримінальної відповідальності, оскільки його дії є лише виявом наміру.

Чи правильне рішення прийняв апеляційний суд? Відповідь обґрунтуйте.

3. З метою заволодіння квартирою та майном свого чоловіка, який мав намір з нею розлучитися, Курочкіна вирішила його отруїти. З цією метою вона придбала у знайомої отруту, призначену для знищення пацюків, та підмішала її в їжу, якою пригощала свого чоловіка. Приймаючи отруту разом з їжею, Курочкін упродовж двох днів дуже погано себе почував, його постійно нудило. Ніяких інших наслідків не настало. Судово-медичною експертизою встановлено, що порошок був непридатним для отруєння людини.

Як кваліфікувати дії Курочкіної?

4. Кропивницький, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, скориставшись відсутністю сусідів, проник до їхнього будинку з метою викрадення грошей та майна. Знайшовши гроші в сумі 765 \$ США, а також деякі цінні речі, Кропивницький взяв їх. Однак, допивши чергову пляшку горілки, внаслідок сп'яніння прямо в квартирі сусідів заснув. У такому стані його й виявив власник будинку, який через деякий час повернувся додому, і викликав працівників міліції.

Як кваліфікувати дії Кропивницького? Коли крадіжка вважається закінченим кримінальним правопорушенням?

Список додаткової літератури

1. Гнатів І. М. Кримінально-правова кваліфікація підготовчих дій до злочину, які утворюють самостійний склад злочину. Актуальні проблеми держави і права. 2014. Вип. 71. С. 356-362.

2. Горностай А. В. Кримінальна відповідальність за замах на злочин : монографія. Х. : Юрайт, 2013. 232 с.

3. Красницький І. В., Щутяк Л. С. Відповідальність за замах на злочин за кримінальним правом України: монографія. Львів: ЛьвДУВС, 2015. 224 с.

4. Маслак Н. В. Кримінальна відповідальність за готування до злочину : монографія. Х. : Право, 2010. 232 с.

5. Тихий В. П., Панов М. І. Злочин, його види та стадії: науково-практичний коментар. К.: Видавничий дім «Промені», 2007. 40 с.

ТЕМА 9. Кваліфікація співучасті у кримінальному правопорушенні.

Методичні рекомендації. Вивчаючи матеріал теми, студенти мають закріпити знання про поняття і значення співучасті. Для цього слід засвоїти положення ст.ст. 26-31 КК, зокрема, звернути уваги на формально закріплене визначення поняття співучасті, з якого випливають її ознаки, що поділяються на об'єктивні (конкретний характер кримінального правопорушення, кількісна ознака, якісна ознака – спільність, можливість співучасті на стадіях незакінченого кримінального правопорушення) та суб'єктивні (співучасть можлива лише в умисних кримінальних правопорушеннях, спільний умисел усіх співучасників). Далі необхідно детально вивчити особливості кваліфікації діянь співучасників різних видів, а також при поєднанні в одній особі кількох виконуваних ролей.

Студенти мають усвідомлювати два основних критерії розподілу співучасті на форми: 1) за об'єктивними ознаками – характером ролей, які виконуються співучасниками (проста — без розподілу ролей – і складна — з розподілом ролей), і 2) за суб'єктивними ознаками – ступенем стійкості суб'єктивних зв'язків між співучасниками (вчинення кримінального правопорушення групою осіб; вчинення кримінального правопорушення групою осіб за попередньою змовою; вчинення кримінального правопорушення організованою групою; вчинення кримінального правопорушення злочинною організацією). Щодо кожної з виокремлених форм необхідно чітко розуміти їх поняття та вплив на кваліфікацію кримінальних правопорушень, ураховуючи специфіку практики застосування відповідних кримінально-правових норм.

Слід засвоїти особливості кваліфікації в разі виникнення «спеціальних питань» співучасті у кримінальному правопорушенні. Ідеться про такі проблеми, як співучасть у кримінальних правопорушеннях зі спеціальним суб'єктом, провокація кримінального правопорушення, ексцес виконавця, невдала співучасть, безнаслідкова співучасть, добровільна відмова співучасників.

Окрему увагу потрібно приділити питанню кваліфікації кримінальних правопорушень у разі причетності до кримінального правопорушення, що може проявлятися в таких видах: заздалегідь не обіцяне переховування кримінального правопорушення; заздалегідь не обіцяне придбання чи збут майна, здобутого кримінально протиправним шляхом; заздалегідь не обіцяне потурання кримінальному правопорушенню; неповідомлення про достовірно відоме підготовлюване або вчинюване кримінальне правопорушення.

Завдання

1. Маючи потребу в грошах, Жуков запропонував Бойко вчинити крадіжку з квартири Степанової. Дочекавшись моменту, коли Степанова пішла на роботу, Жуков та Бойко відкрили двері та проникли в квартиру. Перебуваючи в квартирі, вони стали складати майно в сумки. В цей час в квартиру увійшла Степанова, та побачивши Жукова і Бойка, стала кричати та звати на допомогу.

Жуков та Бойко підбігли до Степанової, збили з ніг та стали бити її ногами, чим спричинили тяжкі тілесні ушкодження. Після того, як Степанова знепритомніла, Бойко затягнув її до кімнати та згвалтував її. Заволодівши майном потерпілої, Жуков і Бойко покинули місце злочину.

Вирішіть питання про відповідальність Жукова та Бойка та кваліфікуйте їх дії. Визначте форму співучасті та види співучасників. Чи можна в даному випадку говорити про ексцес виконавця?

2. Петренко запропонував Ляхову вчинити крадіжку з квартири Шмакова та розповів, де в квартирі заховані гроші та коштовності. Під час вчинення крадіжки Ляхов був затриманий працівниками міліції. Як з'ясувалося пізніше, Петренко маючи намір помститися Ляхову, після того, як запропонував йому вчинити крадіжку, повідомив про те, що Ляхов збирається вчинити крадіжку правоохоронним органам.

Вирішіть питання про відповідальність Ляхова та Петренко та кваліфікуйте їх дії.

3. До Леонова, який ремонтував власний автомобіль, підійшли Лузан та Березняк і запитали, чи не купить він у них за ціною вдвічі нижчою ніж в магазині, колеса для автомобіля. Леонов погодився. Лузан та Березняк на сусідній вулиці вночі зняли четверо коліс з автомобіля Осипова, а наступного дня принесли їх Леонову, одержавши обумовлену суму грошей. Про те, що колеса крадені, Леонов не знав.

Вирішіть питання про відповідальність Леонова, Лузана та Березняка? Кваліфікуйте дії правопорушників.

Варіант 2: коли Лузан та Березняк запропонували Леонову придбати

колеса, вони повідомили останньому, що ці колеса викрадуть у Осипова. На що Леонов погодився.

4. Зарубін вкрав на комбінаті два рулони тканини, перекинув їх через огорожу і сховав біля залізничної колії у кюветі. Потім він пішов додому, запропонував своєму сусідові Сватикову допомогти йому перевезти тканину додому. Той взяв санчата і разом із Зарубіним пішов по тканину. Після того, як правопорушники забрали рулони з тканиною, вони відвезли їх до знайомого кравця Дудорова, який і придбав викрадене. Зарубін та Сватиков повідомили Дудорову, що тканина крадена, на що останній відповів: «Чи мені не все одно де купляти».

Вирішіть питання про відповідальність Зарубіна, Сватикова та Дудорова?

5. Стайкіна, яка працювала в КСП вантажником зерна, що перевозилося з току на склад, запропонувала Трошкіній та Петуховій вкрати його. Коли вони від цього відмовились, Стайкіна сама насипала зерно в мішки і скинула їх по дорозі в траву. Після роботи Стайкіна пішла до місця, де скинула мішки з зерном, і, побачивши Петухову, яка їхала мимо підводою, попросила відвезти зерно до неї у двір, що й було зроблено.

Визначте відповідальність Стайкіної, Петухової та Трошкіної і кваліфікуйте їх дії.

Список додаткової літератури

1. Абакумова Ю. В. Інститут співучасті в кримінальному праві України: природа, сутність, сучасні проблеми визначення: монографія. Запоріжжя : КПУ, 2012. 319 с.

2. Горбачов Д. М. Особливості співучасті у злочинах із спеціальним суб'єктом. Часопис Київського університету права. 2011. № 2. С. 251-254.

3. Кваша О. О. Співучасть у злочині: структура та відповідальність. Київ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2013. 560 с.

4. Митрофанов І. І., Притула А. М. Співучасть у злочині: навч. посіб. Одеса : Фенікс, 2012. 205 с.

5. Орловський Р. С. Теоретичні та методологічні проблеми інституту співучасті у кримінальному праві України: монографія. Харків : Право, 2019. 624 с.

6. Панов М. І. Невдала співучасть у злочині. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 17. Кримінальне право. Харків: Право, 2017. С. 544.

7. Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями: постанова Пленуму Верхов. Суду України від 23.12.2005 р. № 13.

8. Федорович Н. А. Кваліфікація діянь співучасників кримінального правопорушення зі спеціальним суб'єктом, усю об'єктивну сторону якого виконує особа, яка не наділена ознаками спеціального суб'єкта. Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. Вип. 88. Одеса: Гельветика, 2020. С. 135-143.

ТЕМА 10. Кваліфікація кримінальних правопорушень при множинності та при конкуренції кримінально-правових норм.

Методичні рекомендації. Вивчення проблем кваліфікації кримінальних правопорушень при їх множинності припускає знання, що видами множинності кримінальних правопорушень є: сукупність, повторність і рецидив. При цьому множинність утворюють одиничні кримінальні правопорушення, різновидами яких є прості та ускладнені кримінальні правопорушення, а видами останніх визнаються: триваючі, продовжувані та складні (складені) кримінальні правопорушення.

Аналізуючи сукупність кримінальних правопорушень як вид множинності, слід виходити із законодавчого визначення цього поняття у ст. 33 КК України. Сукупність поділяють на два види: реальну і ідеальну. При кваліфікації сукупності всі одиничні кримінальні правопорушення, що входять до її змісту, повинні кваліфікуватися за відповідними статтям чи за частинами статей Особливої частини КК України таким чином, щоб все вчинене (і при реальній, і при ідеальній сукупності) отримало в повному обсязі кримінально-правову оцінку, зокрема і при наявності незакінченого кримінального правопорушення або ж співучасті у кримінальному правопорушенні. При цьому слід пам'ятати, що не враховуються і не

утворюють сукупності кримінальні правопорушення, за які особу було звільнено від кримінальної відповідальності за підставами, встановленими законом (ч. 1 ст. 33 КК України).

Вивчаючи питання про кваліфікацію кримінальних правопорушень при їх повторності, необхідно мати на увазі, що визначення поняття «повторність кримінальних правопорушень» наводиться у ч. 1 ст. 32 КК України, згідно з якою повторність може бути розподілена на повторність тотожних та повторність однорідних кримінальних правопорушень. Крім того, ці види повторності (на відміну від сукупності) поділяються на повторність, що пов'язана з засудженням особи, та повторність, що не пов'язана з засудженням. Слід виходити з того, що при кваліфікації повторності кримінальних правопорушень можливі наступні варіанти: кваліфікація у випадках, коли повторність вказана в статті Особливої частини КК України як ознака кваліфікованого складу кримінального правопорушення; кваліфікація у випадках, коли повторність не вказана у статті Особливої частини КК України як ознака кваліфікованого складу кримінального правопорушення.

Важливим є набуття студентами вміння чітко розмежувати зміст та особливості кваліфікації одиничних кримінальних правопорушень, їх повторності, сукупності та рецидиву.

Вивчаючи питання про кваліфікацію кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм, слід мати на увазі, що норми кримінального закону щодо одного і того самого вчиненого суспільно небезпечного діяння можуть співвідноситися між собою з точки зору обсягу кримінально-правового регулювання як «загальна» та «спеціальна» норми, а також як «ціле» і «частка». Крім того, виокремлюються «конкуренція спеціальних норм» та «темпоральна конкуренція». Із кримінально-правових норм, що знаходяться у відносинах конкуренції, має застосовуватися лише одна з них.

При конкуренції «загальної» і «спеціальної» норм остання більш точно враховує індивідуальні риси і специфіку конкретного випадку, а отже, підлягає застосуванню. При конкуренції норм, що співвідносяться як «ціле» і «частка», норма-«ціле» в повному обсязі охоплює всю сукупність об'єктивних і суб'єктивних ознак вчиненого суспільно небезпечного діяння і на цій підставі має застосовуватися. У разі конкуренції декількох спеціальних норм застосовується та з них, яка найбільш точно і повно враховує як фактичні, так і соціальні (суспільну небезпечність) властивості вчиненого, а у випадках, коли одна із спеціальних норм передбачає ознаки складу кримінального правопорушення, що пом'якшують кримінальну відповідальність, а інша – обтяжуючі (кваліфікуючі) ознаки, застосуванню підлягає норма, яка містить склад кримінального правопорушення з ознаками, що пом'якшують відповідальність.

Темпоральна конкуренція пов'язана з необхідністю вирішення питання про чинність закону про кримінальну відповідальність у часі. Слід пам'ятати загальне правило: кримінальна протиправність діяння, а також його караність та інші кримінально-правові наслідки визначаються законом про кримінальну відповідальність, що діяв на час вчинення цього діяння (ч. 2 ст. 4 КК України). У тих же випадках, коли суспільно небезпечне діяння вчинене в час дії одного закону, а питання щодо кримінальної відповідальності вирішуються в період чинності іншого закону, питання кваліфікації даного діяння слід вирішувати за правилами зворотної дії закону про кримінальну відповідальність у часі (ст. 5 КК України).

Завдання

1. Давидова, працюючи начальником ЖЕО, за окрему плату оформляла прописку особам, які не мали на це права. В результаті цього вона отримала від Осипова, Калашнікової, Майстрова та Долота кошти у розмірі по 100 \$ США. Судом дії Давидової кваліфіковано за ч. 4 ст. 368 КК як одержання неправомірної вигоди службовою особою повторно.
Ознайомтеся зі ст. 368 КК України та приміткою до неї. Чи є підстави вважати дії Давидової продовжуваним кримінальним правопорушенням? Чи

правильно визначив суд кваліфікуючу ознаку одержання неправомірної вигоди службовою особою?

2. Маляренко, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, вночі розбив вікно продуктового магазину, зайшов усередину і взяв 7 пляшок горілки, 5 палок ковбаси, буханку хліба, 10 плиток шоколаду і вісім коробок з печивом. Все це він відніс до себе додому. Випивши вдома пляшку горілки, Маляренко повернувся до магазину, зайшов усередину, однак був затриманий працівниками поліції. На допиті він пояснив, що повернувся до магазину, оскільки вдома у нього виник намір забрати решту пляшок горілки, що там залишалися.

Ознайомтеся зі ст. 185 КК України та приміткою до неї. Чи наявна в діях Маляренка множинність кримінальних правопорушень? Дії Маляренка кваліфікуйте.

Варіант 2. На допиті Маляренко пояснив, що намір забрати всі пляшки з горілкою виник у нього одразу, але він вирішив реалізувати цей намір у два прийоми, адже не міг забрати все одразу.

3. Інспектор оперативної частини Караченцев систематично проносив на територію кримінально-виконавчої установи спиртні напої, які продавав засудженим за цінами, що у два рази перевищували роздрібні. Усього впродовж трьох місяців Караченцев продав засудженим 10 пляшок горілки, отримавши від цього прибуток у розмірі 1300 грн.

Як необхідно вирішити питання про кримінальну відповідальність Караченцева? Скільки кримінальних правопорушень він вчинив? Кваліфікуйте дії Караченцева.

4. Чумак і Зеленін у нетверезому стані вирішили викрасти машину, щоб покататися на ній. З цією метою вони зайшли у двір будинку № 34 по вул. Університетській м. Черкас, і намагались завести мотор автомобіля “Волга”, який належав гр. Пучко. Після того, як їм це не вдалося, Чумак та Зеленін залишили “Волгу” і здійснили спробу викрасти автомобіль “Москвич”, який належав Івашкові. Побачивши, що цю машину завести вони також не зможуть, Чумак і Зеленін пішли на бульвар Шевченка, де і були затримані працівниками міліції під час чергової спроби викрасти автомобіль “FORD”, який належав Соколову.

Визначте, скільки кримінальних правопорушень вчинили Чумак і Зеленін та кваліфікуйте їх дії. Чи можна вважати їх дії продовжуваними? Чим відрізняється повторність кримінальних правопорушень (як вид множинності) від продовжуваного кримінального правопорушення?

Список додаткової літератури

1. Бажанов М. И. Множественность преступлений по уголовному праву Украины. Х. : Право, 2000. 128 с.

2. Зинченко И. А. Составные преступления. Х. : Вид. СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2005. 176 с.
3. Зінченко І. О. Види множинності злочинів: кримінально-правовий зміст і співвідношення / за наук. ред. проф. В. І. Тютюгіна. Х.: Юрайт, 2012. 64 с.
4. Зінченко І. О. Кваліфікація злочинів при їх множинності та конкуренції кримінально-правових норм : навч. посіб. Х.: Право, 2017. 114 с.
5. Зінченко І. О., Тютюгін В. І. Множинність злочинів: поняття, види, призначення покарання; за заг. ред. проф. В. І. Тютюгіна. Х.: Фінн, 2008. 336 с.
6. Зінченко І. О., Тютюгін В. І. Одичні злочини: поняття, види, кваліфікація: монографія. Х.: Вид-во «ФІНН», 2010. 256 с.
7. Ободовський О. В. Триваючі злочини у кримінальному праві України. Одеса: Юрид. літ., 2016. 256 с.
8. Созанський Т. І. Кваліфікація сукупності злочинів. Львів: Львівск. держ ун-т внутрішніх справ, 2012. 240 с.
9. Стрижевська А. А. Сукупність злочинів за кримінальним правом України. Одеса: Фенікс, 2011. 248 с.
10. Ус О. Кваліфікація злочину при конкуренції загальної та спеціальної кримінально-правових норм. Jurnalul juridic național: teorie și practică. 2019. № 3. С. 136-140.
11. Шевченко Є. В. Злочини з похідними наслідками. Харків: Видавець СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2005. 216 с.

Питання

для підготовки до підсумкової атестації з навчальної дисципліни «Теорія та практика кваліфікації кримінальних правопорушень»

1. Поняття та види кваліфікації кримінальних правопорушень.
2. Склад кримінального правопорушення як нормативно-правова підстава кваліфікації кримінальних правопорушень.

3. Елементи і ознаки складу кримінального правопорушення, їх види і значення для кваліфікації кримінальних правопорушень.
4. Логіко-гносеологічні основи кваліфікації кримінальних правопорушень.
5. Принципи кваліфікації кримінальних правопорушень (законність, об'єктивність, повнота кваліфікації).
6. Принципи кваліфікації кримінальних правопорушень (точність, трактування спірних положень на користь особи, дії якої кваліфікують, недопущення подвійного інкримінування).
7. Значення кваліфікації кримінальних правопорушень.
8. Підстави кримінально-правової кваліфікації кримінальних правопорушень.
9. Етапи кваліфікації кримінальних правопорушень.
10. Правила кваліфікації кримінальних правопорушень: поняття, види, значення.
11. Загальні правила кваліфікації кримінальних правопорушень.
12. Спеціальні правила кваліфікації кримінальних правопорушень.
13. Тлумачення кримінального закону та кваліфікація кримінальних правопорушень.
14. Склад кримінального правопорушення як нормативно-правова (юридична) підстава кваліфікації кримінальних правопорушень.
15. Кваліфікація кримінальних правопорушень за об'єктом.
16. Предмет кримінального правопорушення та його значення для кваліфікації.
17. Кваліфікація кримінальних правопорушень за об'єктивною стороною.
18. Кваліфікація кримінальних правопорушень за суб'єктом.
19. Кваліфікація кримінальних правопорушень за суб'єктивною стороною.
20. Кваліфікація кримінальних правопорушень з матеріальним складом.
21. Кваліфікація кримінальних правопорушень з формальним складом.
22. Суспільно небезпечне діяння як фактична підстава кваліфікації кримінальних правопорушень.
23. Кваліфікація кримінальних правопорушень при юридичній помилці суб'єкта.

24. Кваліфікація кримінальних правопорушень при фактичній помилці суб'єкта.
25. Кваліфікація кримінальних правопорушень при помилці в об'єкті та предметі, а також в особі потерпілого.
26. Кваліфікація кримінальних правопорушень при помилці в суспільній небезпечності (характері) діяння, в характері (виді) та розмірі суспільно небезпечних наслідків, у розвитку причинного зв'язку.
27. Кваліфікація кримінальних правопорушень при відхиленні дії або удару. Відмежування відхилення дії або удару від помилки в особі потерпілого.
28. Кваліфікація кримінальних правопорушень при помилці у кваліфікуючій (особливо кваліфікуючій) або у привілейованій ознаках.
29. Значення актів вищих судових інстанцій України для кваліфікації кримінальних правопорушень.
30. Рішення Європейського суду з прав людини: правова природа та значення для кваліфікації кримінальних правопорушень.
31. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень при наявності ознак, визначених у законі про кримінальну відповідальність оціночними поняттями.
32. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень при бланкетних диспозиціях закону про кримінальну відповідальність.
33. Кваліфікація кримінальних правопорушень при наявності конкуренції обставин, що пом'якшують чи обтяжують відповідальність.
34. Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм як частини та цілого.
35. Кваліфікація ускладнених одиничних закінчених складеного (складного) кримінального правопорушення та кримінального правопорушення з похідними наслідками.
36. Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції загальної та спеціальної кримінально-правових норм.
37. Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції спеціальних кримінально-правових норм.
38. Кваліфікація кримінальних правопорушень при посередньому (опосередкованому) спричиненні (заподіянні) шкоди.
39. Кваліфікація кримінальних правопорушень, вчинених групою осіб.

40. Кваліфікація кримінальних правопорушень, вчинених групою осіб за попередньою змовою.
41. Кваліфікація кримінальних правопорушень, вчинених злочинною організацією.
42. Кваліфікація кримінальних правопорушень, вчинених організованою групою.
43. Розмежування складів кримінальних правопорушень як необхідна умова кваліфікації кримінальних правопорушень.
44. Відмежування кримінальних правопорушень від діянь, що не є кримінально протиправними.
45. Кваліфікація простих одиничних закінчених кримінальних правопорушень.
46. Кваліфікація незакінчених кримінальних правопорушень (готування до кримінального правопорушення та замаху на кримінальне правопорушення).
47. Кваліфікація ускладнених одиничних закінчених триваючого та продовжуваного кримінального правопорушення.
48. Кваліфікація кримінальних правопорушень, вчинених у співучасті.
49. Кваліфікація кримінальних правопорушень при невдалому пособництві.
50. Кваліфікація кримінальних правопорушень при невдалому підбурюванні.
51. Кваліфікація кримінальних правопорушень при невдалому організаторстві.
52. Кваліфікація діянь співучасників при ексцесі виконавця.
53. Кваліфікація кримінальних правопорушень зі спеціальним суб'єктом, вчинених у співучасті.
54. Кваліфікація діяння за наявності добровільної відмови одного зі співучасників.
55. Кваліфікація готування до кримінального правопорушення.
56. Кваліфікація замаху на кримінальне правопорушення при визначеному (конкретизованому) та невизначеному (неконкретизованому) умислі.
57. Кваліфікація замаху на кримінальне правопорушення.
58. Кваліфікація замаху на непридатний об'єкт та кваліфікація замаху з непридатними засобами.

59. Кваліфікація незакінченого кримінального правопорушення та можливість добровільної відмови від доведення кримінального правопорушення до кінця при незакінченому кримінальному правопорушенні.
60. Кваліфікація кримінальних правопорушень при їх повторності.
61. Особливості кваліфікації повторності кримінальних правопорушень, не пов'язаної із засудженням особи за раніше вчинене кримінальне правопорушення.
62. Особливості кваліфікації повторності кримінальних правопорушень, пов'язаної із засудженням особи за раніше вчинене кримінальне правопорушення.
63. Особливості кваліфікації повторності тотожних кримінальних правопорушень, не пов'язаної із засудженням особи за раніше вчинене кримінальне правопорушення.
64. Кваліфікація кримінальних правопорушень при їх сукупності.
65. Кваліфікація кримінальних правопорушень при рецидиві кримінальних правопорушень.
66. Помилки кваліфікації, їх причини та негативні наслідки.
67. Зміна кримінально-правової кваліфікації.
68. Кваліфікація діяння, яким спричинена шкода при затриманні особи, що вчинила кримінальне правопорушення.
69. Юридичне закріплення кваліфікації у процесуальних актах застосування кримінально-правових норм.

ЗМІСТ

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ
ПРАВОПОРУШЕНЬ»

Відповідно до вимог ЄКТС

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

УКЛАДАЧІ:

Відповідальний за випуск